

Onderwijs in Brussel: tussen complexiteit en kwaliteit

OCB-onderwijsdag 10 juni 2026

Piet Vervaecke, directeur OCB

“Het Onderwijs in Brussel is geen probleem dat moet worden opgelost, maar een realiteit die vraagt om professioneel meesterschap.”

Agenda OCB-onderwijsdag 10 juni 2026

1. Het onderwijs in Brussel als **realiteit**
 2. tien **spanningsvelden & professioneel meesterschap en volwaardige schoolteams**
 3. Het nieuwe **VGC-beleid en de vernieuwde OCB-werking**
 4. **Varia**
-

Wat is de meest **onderschatte kracht** van het onderwijs in Brussel?

Wat is volgens jou een kracht van het Brusselse onderwijs die we te weinig benoemen?

Schrijf één woord of korte zin. Scan de QR-code.

.....

Brusselse realiteit, complex en rijk

Grootstedelijke realiteit + grootstedelijke thema's

- hobbelige schoolloopbaan
 - Omgaan met meertaligheid
 - Omgaan met gedrag van leerlingen
 - Structureel lerarentekort
 - Omgaan met armoede
 - Krachtig taalonderwijs Nederlands
 - ...
-

**“Effectieve leraren in moeilijke
grootstedelijke omgevingen,
aanvaarden deze realiteit en gaan
ermee aan de slag.”**

Martin Haberman

10 spanningsvelden

1. Onderwijs & welzijn
 2. Scholen met hoge noden & context
 3. Taalonderwijs & meertaligheid
 4. Wiskunde & grootstedelijke uitdagingen
 5. Beleidsambities & schoolrealiteit
 6. Maatschappelijke verwachtingen & pedagogische missie
 7. Datagestuurd werken & pedagogische opdracht
 8. Schoolontwikkeling & eigenaarschap
 9. Hoge verwachtingen & menselijke draagkracht
 10. Meesterschap & technisch professional
-

**Onderwijs is geen hulpverlening, maar
zonder welzijn is leren onmogelijk.**

Spanningsveld 1 – onderwijs en welzijn

Hoe ondersteunen we leerlingen én teams zonder dat de school de plek wordt waar alles moet gebeuren wat de samenleving niet geregeld krijgt?

1. Onderwijs en welzijn raken elkaar voortdurend

2. Pedagogische opdracht, ruimte om te leren

3. Leerpunt: *“4. Benut de kracht van externen”*

4. School als partner voor welzijnsvragen

Leidraad

Samenwerken met ouders

Vijf aanbevelingen voor het basisonderwijs
en het secundair onderwijs

Uw naam zelf zegt het: brugfiguur.

Hoe ondersteunen we leerlingen én teams zonder dat de school de plek wordt waar alles moet gebeuren wat de samenleving niet geregeld krijgt?

1. Onderwijs en welzijn raken elkaar voortdurend

2. Pedagogische opdracht, ruimte om te leren

3. Leerpunt: “4. Benut de kracht van externen”

4. School als partner voor welzijnsvragen

5. Schoolkosten; time-in en time-out,...

6. Armoedetrajecten van OCB (armoedeconsulent)

Leidraad

Samenwerken met ouders

Vijf aanbevelingen voor het basisonderwijs
en het secundair onderwijs

Geconfronteerd worden met welzijnsthema's op school maakt deel uit van de Brusselse onderwijsrealiteit. Het vraagt om professioneel meesterschap om de nodige verbindingen aan te gaan met andere actoren en externe expertise binnen te trekken.

Gelijke onderwijskwaliteit in ongelijk verdeelde omstandigheden

Spanningsveld 2 – scholen met hoge noden en context

Hoe garanderen we gelijke onderwijskwaliteit wanneer de uitgangspositie zo verschillend is?

- Stabiele, effectieve school = nooit verworvenheid
- OCB ontwikkelt specifieke werking voor scholen met hoge noden
 - hoge noden, vastgesteld door **inspectie (2A/2B)**, toetsen, signalen
 - **preventief of remediërend**
 - **intensief meerjarig ondersteuningstraject: verdiepend en specifiek**
 - **resultaatsverbintenis**
 - **rollen en verantwoordelijkheden**

“Welke ‘**hoge nood**’ drukt
vandaag het zwaarst op
jullie school?”

.....

- 1. Structurele lerarentekorten en instabiele teams**
 - 2. Meertaligheid en taalverwerving Nederlands**
 - 3. Zorgcontinuüm onder druk door stijgende zorgvragen**
 - 4. Zwakke wiskunde- en/of taalprestaties**
 - 5. Planlast, beleidsdruk en versnipperde verwachtingen**
 - 6. Welzijnsproblematieken die de school binnenkomen**
 - 7. Gebrek aan tijd/ruimte voor professionele ontwikkeling**
-

In een verhaal van hoge noden betekent professioneel meesterschap regie en verantwoordelijkheid opnemen en je doelgericht laten omringen.

**Sterk Nederlands én meertaligheid als
kracht: geen tegenstelling, maar
evenwichtsoefening.**

Spanningsveld 3 – taalonderwijs Nederlands en meertaligheid

Hoe bewaak je de kwaliteit van het Nederlands zonder thuistalen weg te duwen?

1. Sterk **Nederlands** én meertaligheid

2. Vele **thuistalen**, een realiteit én een hefboom

3. Els Consuegra over **thuis taal** in de klas

Hoe bewaak je de kwaliteit van het Nederlands zonder thuistalen weg te duwen?

1. *Sterk Nederlands en thuistalen, een realiteit én een hefboom*

2. *Els Consuegra over thuistaal in de klas*

3. **Taalexperthen basisonderwijs: krachtig taalonderwijs NL in meertalige context**

4. OCB-website **Brussel Vol Taal**

5. Leerpunt: leidraad taalonderwijs

Over taalonderwijs leven zeer veel vragen over verschillende aspecten, zoals de technische vaardigheden, de link met meertaligheid en hoe tegemoet te komen aan diversiteit in de klas. Ook naar evaluatie en de effectiviteit van taaldidactieken wordt veel gevraagd.

Deze leidraad is in ontwikkeling en wordt verwacht in 2026.

**Brussel is meertalig en superdivers.
Professioneel meesterschap betekent dat
scholen tegelijk sterk Nederlands aanbieden én
meertaligheid erkennen als realiteit én als
kracht.**

Sterk wiskundeonderwijs en extra toekomstkansen voor Brusselse leerlingen.

Spanningsveld 4 – Wiskunde & grootstedelijke uitdagingen

Hoe maak je van sterk wiskundeonderwijs een motor voor gelijke onderwijskansen?

1. Wiskundige vaardigheden als **grootstedelijke** uitdaging

- Samenhang wiskundeprestaties met sociaal-economische situatie, thuistaal,... > kansenongelijkheid (PISA)
- Specifieke risico's: lerarentekort, armoede,...

2. **Gerichte ondersteuning** van wiskunde = groot verschil

3. Wiskunde en **taal**

4. OCB: historiek wiskundeonderwijs

Wiskunde in Brussel is uitdagend én kansrijk.
Professioneel meesterschap betekent dat
leraren tegelijk sterk vakdidactisch werken,
taalsteun integreren en inspelen op de context
en leefwereld van de leerlingen, zodat het een
kansenvak wordt.

UITWISSELING:

OCB = focus sterke basisvaardigheden

Vraag:

Wat zijn de sterktes/voordelen van deze focus?

Waar zit volgens jullie ook het risico van die focus?

Wat zijn zeker enkele belangrijke aandachtspunten?

.....

**Ambitie is nodig, maar
haalbaarheid is essentieel.**

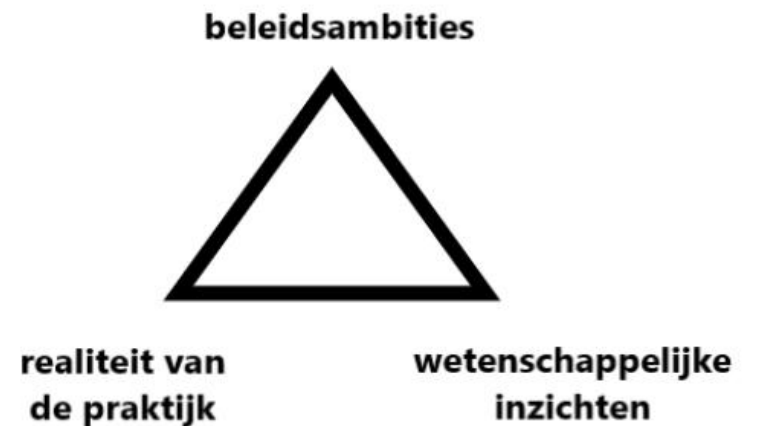
Spanningsveld 5 – Beleidsambities & schoolrealiteit

Hoe maak je van beleidsambities haalbare stappen in een Brusselse school?

1. Vlaams en VGC onderwijsbeleid

2. Draagkracht van scholen, schoolteams

3. Positie van het Onderwijscentrum Brussel

Interactie

“Welke
beleidsambities wegen
voor jou het zwaarst?”

1. **Nieuwe minimumdoelen**
2. **Maatregelen uit de Taalheldennota**
3. **BOA-subsidies**
4. **Uitrol actieplan "Goed Gedragen"**
5. **Digisprong/ICT-beleidsplan/smartphonegebruik**
6. **Preventief Pestbeleid**
7. **Kwaliteitszorg, doorlichtingen & datagebruik**
8. **Capaciteitsuitbreiding & infrastructuurdruk**
9. **Afschaffing van de pedagogische studiedagen**.....

Professioneel meesterschap is de kunst om beleidsambities en de schoolrealiteit met elkaar te verbinden en hierbij keuzes te durven maken, en trouw te blijven aan wat leerlingen écht nodig hebben.

Onderwijs kan veel, maar niet alles.

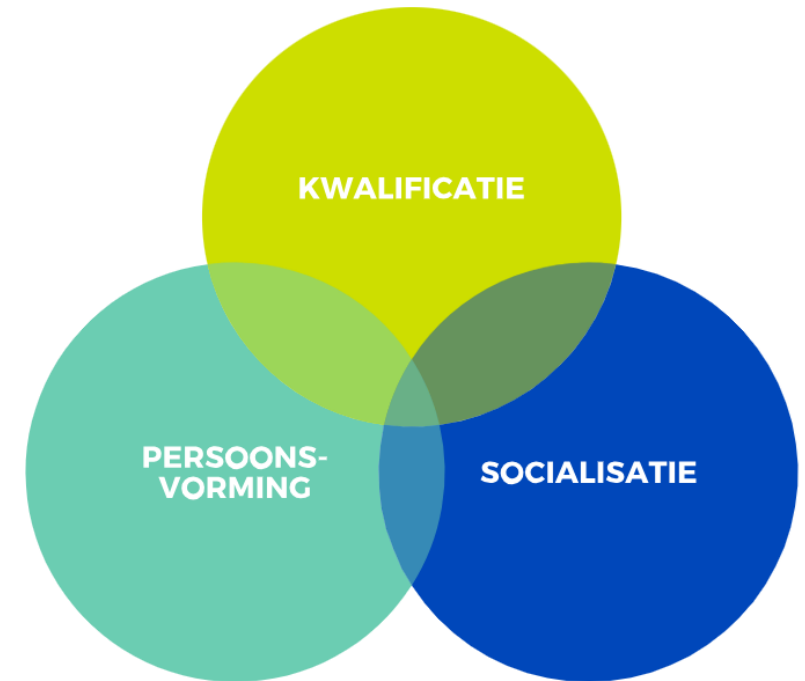
Spanningsveld 6 – Maatschappelijke verwachtingen & pedagogische missie

Hoe bewaak je de pedagogische missie zonder blind te zijn voor maatschappelijke noden?

Verwachtingen tav onderwijs

1. Gert Biesta

- Kwalificatie
- Socialisatie
- Persoonsvorming

2. Focus op basisvaardigheden (taalonderwijs en wiskunde)
+ brede pedagogisch kader + nabij in de praktijk

**Maatschappelijke verwachtingen zijn eindeloos.
Onze pedagogische missie is richtinggevend.
Professioneel meesterschap is het evenwicht
tussen beide.**

Data zijn een hulpmiddel, geen stuurman.

Spanningsveld 7 – Datagestuurd werken & pedagogische
opdracht

Hoe gebruik je data zonder dat ze de pedagogische opdracht overheersen?

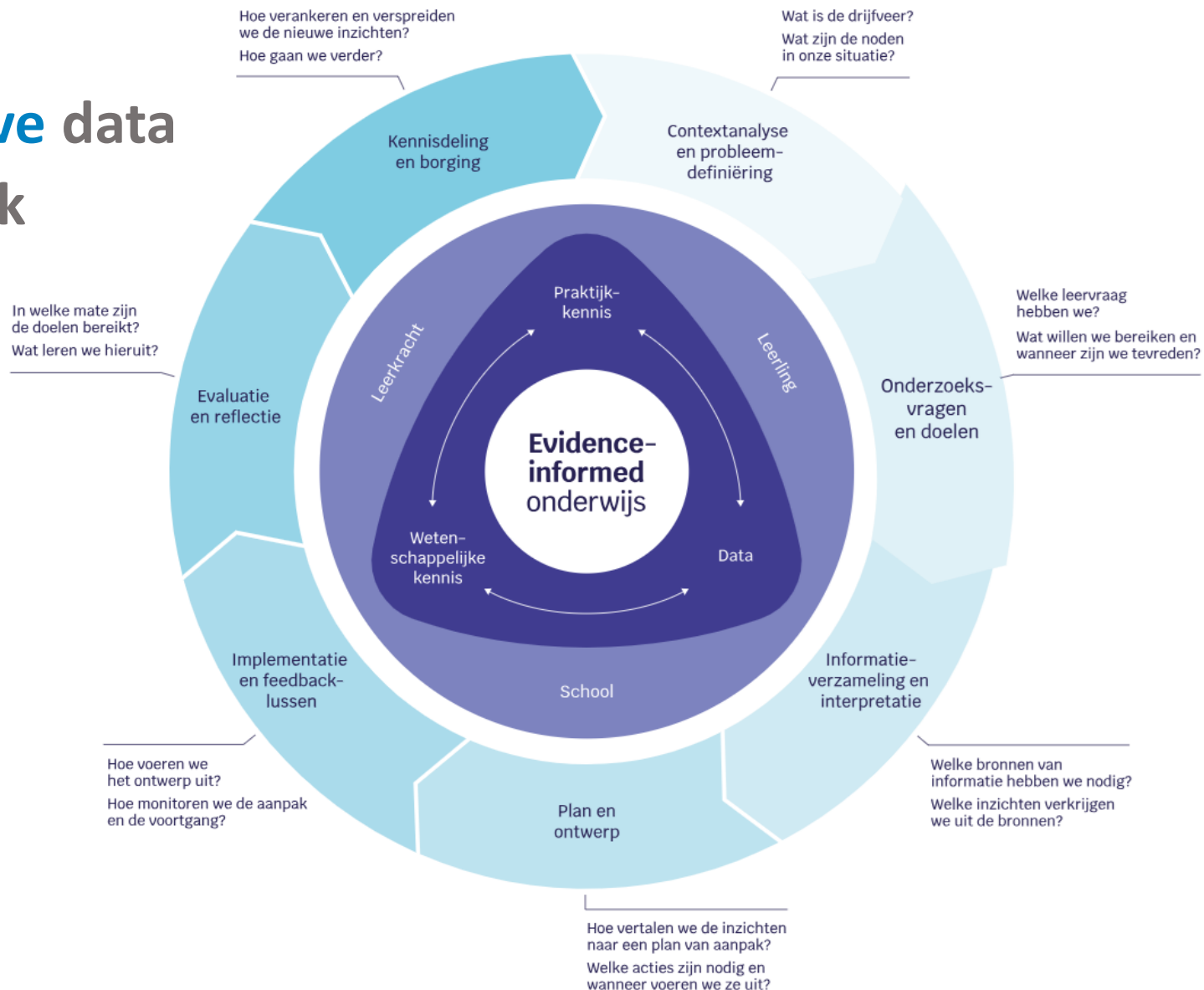
1. Kwantitatieve en kwalitatieve data

2. Wetenschappelijk onderzoek

3. Leerpunt

4. OCB

- Data geletterdheid
- Evidence informed
- Meesterschap leraar
- balans

Data tonen wat er gebeurt, maar ze vertellen nooit het hele verhaal. Professioneel meesterschap betekent dat we data en onderzoek gebruiken om te begrijpen.

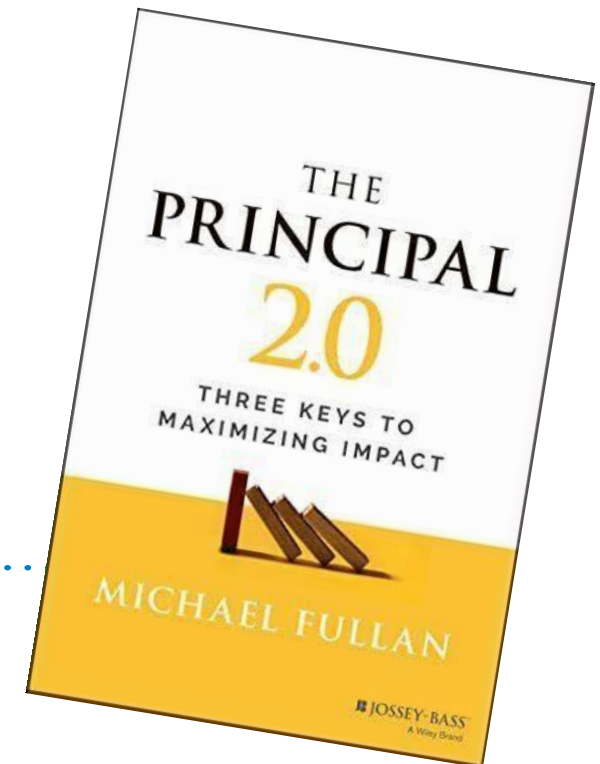
Geen ontwikkeling zonder eigenaarschap.

Spanningsveld 8 – Schoolontwikkeling & eigenaarschap

Hoe begeleid je ontwikkeling zonder ze op te leggen?

“Succesvolle systemen richten zich op interventies die het dichtst bij de leerlingen staan en werken van binnen naar buiten, beginnend met het klaslokaal, dan de school en uiteindelijk het afstemmen van systeemondersteuning op wat nodig is in het klaslokaal.” (McKensey)

1. Schoolontwikkeling begint in de klas
 2. Schoolontwikkeling gaat over cultuur en relaties
 3. OCB: versterken van beleidskracht en leercultuur
+ nabijheid, maatwerk, partnerschap
-

**Schoolontwikkeling vraagt richting, maar
eigenaarschap vraagt ruimte. Professioneel
meesterschap is de kunst om teams te laten
groeien vanuit hun eigen kracht.**

Ambitie vraagt ademruimte.

Spanningsveld 9 – Hoge verwachtingen & menselijke draagkracht

Hoe houden we hoge verwachtingen levend zonder mensen op te branden?

1.Hoge verwachtingen

2.Ademruimte

3.Draagkracht en veerkracht

- meer dan individuele verantwoordelijkheid
- Teamdynamiek, schoolcultuur, grenzen stellen, prioriteiten

4. Pay attention to your attention

**Wat heeft mijn team vandaag
nodig om het vol te houden?**

*Waar heeft mijn team vandaag
ademruimte nodig?*

**Wat heb ik nodig om het vol te
houden?**

*Waar heb ik vandaag ademruimte
nodig?*
.....

Onderwijs vraagt veel, en in Brussel soms nog meer. Professioneel meesterschap betekent hoge verwachtingen koesteren, maar tegelijk zorg dragen voor de mens die ze moet waarmaken, door bijvoorbeeld te vertragen. Ambitie en ademruimte moeten, elkaar vinden.

Onderwijs is meesterschap, “ambachtelijk en kunstzinnig”

Spanningsveld 10 – Meesterschap & technisch professional

Hoe blijven we meesters in ons vak in een tijd van protocollen en procedures?

Technisch professional = **onvoldoende**

- **Ambachtelijk**
- **Kunstzinnig**

> **Relationeel vermogen, oordeelsvorming, ethiek, nuance, mens-elijkheid...**

Hoe blijven we meesters in ons vak in een tijd van protocollen en procedures?

Minimumdoelen, protocollen, checklists, kwaliteitsindicatoren, registraties, centrale toetsen, dashboards,...

Maatschappelijke en politieke verwachtingen/verandering

= **waardevol binnen** breder plaatje

= **waardevol vanuit** meesterschap

+ koppigheid

Slot, een uitnodiging

1. Kracht van OCB-aanpak
2. Hernieuwde focus op basisvaardigheden
3. Brusselse grootstedelijke en meertalige context
4. Versterkte plaats voor data
5. Specifieke strategie scholen met hoge noden
6. Expliciete aandacht voor schoolontwikkeling
7. Blijvende aandacht lerarentekort (oa zijinstromers)

“Het Onderwijs in Brussel is geen probleem dat moet worden opgelost, maar een realiteit die vraagt om professioneel meesterschap.”

Wat neem je mee? Zijn er elementen waar je een vervolg op wil?

Schrijf één woord of korte zin. Scan de QR-code.

Enkele mededelingen

Vormingsaanbod 26 – 27

- Inleef- en leertraject Stadsleerkracht
 - Vormingsaanbod op onze website + inschrijven vanaf 10 juni 2026
 - Doorheen het schooljaar nieuw aanbod, aparte communicatie
-

Meer info

Talentboost zomer 26

- Focus anderstalige nieuwkomers
- Taalstimulerend aanbod
- Campus Comenius **Koekelberg**
- van maandag 6 juli tot en met vrijdag 31 juli

Slotwoord minister Dirk De Smedt

collegelid bevoegd voor onderwijs en scholenbouw